

8. СИСТЕМА ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Н.С. Недял

Національний університет харчових технологій

Британські освітні системи докорінно розрізняються своєю організацією, змістом і перспективами. Яка країна – така і освіта. І тут англійці залишаються на почесному п'єдесталі: вищі навчальні заклади Великобританії займають верхні рядки у всіх рейтингах найкращих університетів світу. Благородство, мудрість, лаконічність, інтелігентність, вихованість – все це притаманне англійцям, саме тому вони заслужили шану і повагу всіх без винятку країн ще кілька століть тому. Британські вузи славляться своєю неперевершеною освітою, яка вважається однією з найпрестижніших в світі, тому саме тут навчаються достойні з гідних. Освіта у Великобританії – це освіта для королів і королев у світі бізнесу.

Британська система освіти розвивалась протягом багатьох століть і керується жорсткими вимогами щодо якості навчання. Для кожного громадянина у віці від 5 до 16 років освіта є обов'язковою, а кваліфікації, отримані в Сполученому Королівстві визнаються в усьому світі. Великобританія — одна з найпопулярніших країн для навчання у світі.

Сьогодні, коли англійська мова є практично мовою міжнародного спілкування, освіта, отримана у Великій Британії, дає значні переваги й розкриває більші можливості для випускників англійських шкіл, коледжів та університетів. Система британської освіти пройшла перевірку часом і вважається зразковою.

Освіта у Великобританії є однією з найвигідніших інвестицій. Випускники британських університетів займають ключові позиції в комерційних структурах, державних установах, наукових закладах тощо. Учні, які закінчили загальноосвітні школи у Великобританії, мають високі шанси вступу до будь-яких університетів світу. Британська система освіти отримала свій розвиток протягом багатьох століть і на сьогодні підпорядкована чітким та високим стандартам якості. Об'єднане Королівство пропонує визнану в світі систему освіти, рівень навчання в якій забезпечує в майбутньому істотні кар'єрні переваги. Випускники британських учбових закладів традиційно стають предметами полювання рекрутерів – «мисливців за головами».

Традиційно в системі освіти Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії виділяють три підсистеми: Англія та Уельс, Північна Ірландія та Шотландія. Перші дві підсистеми мало

чим відрізняються одна від одної, освітня ж підсистема Шотландії розвивалася ізольовано.

Освіта Великобританії складається з державного та приватного секторів. Переважає державний сектор, на який впливають місцеві органи влади у рамках своїх повноважень. Держава регулює процес освіти за допомогою фінансування, оподаткування та законодавства. Система середньої освіти має три рівні:

- 1) початковий (Elementary School) – 5-11 років;
- 2) середній (Secondary School) – 11-16 років;
- 3) післяшкільний (Further Education) – 16-18 років.

Використовують окремі шкільні програми: англійські та шотландські.

Більшість британських дітей починає навчатись у початковій школі (primary school) у віці 5 років. Початкова школа найчастіше 6-класна – має два цикли: 2 і 4 роки. Державні школи Великої Британії в цілому забезпечують добру загальну освіту. Політика уряду спрямована на повсюдне підвищення освітніх стандартів. У віці 11 років діти переходять до середньої школи (secondary school) і навчаються впродовж 5 років. GCSE — General Certificate of Secondary Education — загальне свідоцтво про середню освіту. Середні школи готують учнів до іспитів на отримання цієї кваліфікації. На цьому етапі закінчується обов'язкова освіта і учні мають можливість працевлаштування. Багато шкіл в Англії дозволяють отримати кваліфікацію GCSE іноземним студентам, а також існують міжнародні школи і коледжі, що приймають іноземних дітей на цю програму. Більшість іноземних учнів приїждять на навчання у класичні британські школи-пансіони, що пропонують програми повної середньої освіти та підготовки в університет.

Вся освіта після 16 років називається у Великобританії “подальшою освітою”. Вона включає в себе підготовку до університету, власне вищу освіту і післядипломну освіту.

Вища освіта у Великій Британії є державною, навчання здійснюється у понад 850 вищих навчальних закладах (43 університетах, 159 педагогічних коледжах, 30 політехнічних інститутах тощо). Найбільш престижними університетами є Оксфорд (1168) та Кембридж (1209), які разом іноді називають Оксбридж. Система вищої освіти дворівнева. Перший етап – це отримання ступеня бакалавра у вибраній області науки і професійній діяльності. Ступінь бакалавра присуджується після 3-4 років навчання на денному відділенні університету, інституту або коледжу. Другий ступінь веде до отримання ступеня магістра або доктора. Усі університети Великої Британії мають високий рівень автономії у визначенні курсів, програм і методів

навчання. Загальну політику у вищій освіті здійснює Міністерство освіти і науки шляхом розподілу фінансових і матеріальних ресурсів.

Велика увага приділяється самостійній роботі студентів. Вона планується і розглядається як справа надзвичайно важлива. Серед форм самостійної роботи домінує робота в бібліотеках, які відкриті і в канікулярний час, адже деякі університети вимагають здати реферати за два тижні до закінчення канікул.

Необхідною умовою для іноземних студентів є підтвердження рівня володіння англійською мовою сертифікатом IELTS/TOEFL, а інших вступних іспитів як правило не існує. Для іноземних студентів існує також можливість прямого вступу на перший курс британського університету, але для цього необхідно закінчити хоча б один рік університету вдома. У Великобританії працюють тисячі мовних шкіл, що викладають англійську мову для іноземців. Для забезпечення належної якості урядом країни створено низку організацій, що проводять акредитацію усіх навчальних закладів та контролюють якість навчання.

Отже, британська система освіти перевірена часом, оскільки вона пройшла довгий і складний етап реформ та різноманітних інноваційних нововведень. Обов'язкова освіта у Великій Британії починається з 5 років. Але, поряд із цим, діти 3-4 років можуть відвідувати дитячий садок. Учні, які закінчили загальноосвітні школи у Великобританії, мають високі шанси вступу до будь-яких університетів. Кваліфікації, отримані в Сполученому Королівстві, визнаються в усьому світі. Великобританія — одна з найпопулярніших країн для навчання у світі. Діти навчаються у 2 видах закладів: державному та приватному. В 16 років учні отримують Сертифікат Середньої Школи (GCSE). По багатьом причинам Об'єднане Королівство залишається одним з найпривабливіших місць для іноземних студентів. На жаль, країна не має можливості прийняти всі заявки, тож вступ до вищого навчального закладу проходить через суворий відбір. Мовні вимоги є дуже високими, аж до швидкого і правильного написання. Більшість ВНЗ вимагає проходження мовних тестів (TOEFL, CITO-TOEFL, IELTS, CPE тощо).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барбаріго А.А. Середню та середню спеціальну освіту в сучасній Англії / Барбаріго А.А. – К., 2008.
2. Вейзер В.А. Дошкільна освіта і виховання в Британії / Вейзер В.А. // Освіта в сучасній школі. – 2007. – № 4.
3. Старовойт С. Особливості сучасної освітньої системи у Великій Британії // Рідна школа. – 2011. № 1 (січень). с. 75 – 76.

4. Гаврильчук Т. Освіта у Великобританії сьогодні / Гаврильчук Т. // Краєзнавство. Туризм. – 2009. – №45. – С. 20-22.

5. Попова І. Англія. Престижна освіта / Попова І. // Чумацький шлях. – 2004. – №1. – С. 25-26.

Науковий керівник – Гуткевич С.О., д.е.н.